

Propis muzike, pjevanja i plesanja

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

www.islamqa.info

Prijevod:

Mirza Musić

Revizija:

Ersan Grahovac

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿حكم الموسيقى والغناء والرقص﴾

« باللغة البوسنية »

موقع الإسلام – سؤال وجواب

ترجمة:

مرزا موسنتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

IslamHouse.com

Propis muzike, pjevanja i plesanja

Pitanje:

Otišla sam na jednu internet stranicu, i tamo se nalazilo mnogo govora koji kažu da su muzika, pjevanje i plesanje dozvoljeni u islamu sve dok se pri tome dva pola (muškarci i žene) ne miješaju i dok se pri tome izbjegava alkohol, čak su to pokušali poduprijeti hadisom od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, te kako se on slaže s tim. Ja sam sada u nedoumici, pa da li ste u mogućnosti da mi pojasnite propis muzike, plesanja i pjevanja u islamu? Allah vas nagradio.

Odgovor:

Zahvala pripada Allahu;

Riječ **el-meāzif** (المعازف) je množina od riječi **mi'zefe** (مِعْرَفَة), i to predstavlja alatku za zabavu,¹ a to je sprava kojom se svira.² El-Kurtubi, rahimehullah, prenosi od el-Dževherija, rahimehullah, da su **el-meāzif** isto što i **el-gina** (الغناء), dok el-Dževheri u svom djelu *Es-Sihah*

¹ Vidjeti: *Fethu el-Bari*, 10/55.

² Vidjeti: *El-Medžmu'*, 11/577.

kaže da su to: „Instrumenti za sviranje - المَلاهي”³, dok neki kažu da je to sam zvuk kojeg ispuštaju instrumenti za sviranje. A u *Havašiju* od ed-Dimjatija, rahimehullah, navodi se: „**El-meāzif** su defovi ili neke druge sprave koje se udaraju.”⁴

Dokazi iz Kurana i Sunneta o zabrani muzike:

Uzvišeni Allah je rekao u suri Lukman: ***Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu (lehvul-hadis), da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahova puta odvodili.*** (Lukman, 6.)

Ibn Abbas, more znanja ovog ummeta, radijallahu anhu, je rekao: „To je *el-gina* – tj. pjevanje.”⁵

³ Doslovno, el-Dževheri kaže: والمعازف: الملاهي. والعازف: اللاعب بها. والمُعَي، što znači: „El-me’azif su instrumenti za sviranje, a ’azif je onaj ko njima svira i ko pjeva.“ Vidjeti: Ismail ibn Hammad el-Dževheri, *Es-Sihah tadžul-luga ve sihahul-arebijje*, 4/1403. A u rječniku *el-Mu’džemul-vesit* stoji: „El-Melahi – instrument za zabavu poput laute, frule i tome slično. Najjače mišljenje je da mu je jednina *milhatun* – مِلْهَاتَة“ Vidjeti: *el-Mu’džemul-vesit*, 2/843.

⁴ Vidjeti: *Fethul-Bari*, 10/55.

⁵ Vidjeti: *Tefsir et-Taberi*, 21/40. Što se tiče pjevanja kojeg učenjaci prvih generacija spominju u ovom kontekstu, imam Ibn Redžeb el-Hanbeli kaže: „Pod zabranjenom pjesmom se misli na poeziju koja opjeva žene, opisujući njihove ljepote, tako da slušanje toga pokreće strasti. Ovo je zabranjena pjesma, i tako su je protumačili imam

Mudžahid, radijallahu anhu, je rekao: „*El-Lehv* je udaranje u bubanj ili doboš.”⁶

El-Hasan el-Basri, rahimehullah, je rekao: „Ovaj ajet je spušten povodom pjevanja i šejtanovih frula.”⁷

Es-Sa'di, rahimehullah, je rekao: „Ovo obuhvata svaki zabranjen, ružan govor i besposlicu, te svaki govor koji poziva i vodi ka kufru (nevjerstvu) i grijehu, te govor onih koji odvrćaju od istine, i raspravljaju se braneći neistinu da bi se tako suprostavili istini, te svako ogovaranje, prenošenje tuđih riječi, laž, grđenje i psovku, te pjevanje i šejtanske frule, kao i besposlene razonode od kojih nema koristi niti u vjeri, niti u dunjaluku.”⁸

Ibn Kajjim, rahimehullah, je rekao: „A dovoljno nam je tumačenje ashaba i tabi'ina da priče za razonodu (*lehvul-hadis*) predstavljaju pjevanje (*el-gina'*), i to se ispravno prenosi od Ibn Abbasa i Ibn Mes'uda. Ebus-Sahba je rekao: 'Upitao sam Ibn Mes'uda o govoru Uzvišenog: ***Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu***, pa je rekao: 'Tako mi Allaha osim Kojeg drugog boga nema, to je pjevanje.', ponovivši to tri puta.'

Ahmed, Ishak ibn Rahevejh i drugi imami. “Vidjeti: *Nuzhetul-esma' fi mes'eletis-sema'*, 26.

⁶ Vidjeti: *Tefsir et-Taberi*, 21/40.

⁷ *Tefsir Ibn Kesir*, 3/451.

⁸ *Tefsirus-Sa'di*, 6/150.

Također, ovo se ispravno prenosi od Ibn Omera, Allah bio s njima dvojicom zadovoljan, tj. da je to muzika (pjevanje), i nema kontradiktornosti u tome da se *lehvul-hadisi* odnosi kako na muziku, tako i na ono što se prenosi o nearapima, njihovim kraljevima, rimskim vladarima i sl. kao što je to činio en-Nadr ibn el-Haris među stanovnicima Mekke, i tako ih zavodio od Kurana. Obje ove stvari predstavljaju, *lehvul-hadis* (tj. Beskoristan i prazan govor), i zato je Ibn Abbas, Allah bio s njima dvojicom zadovoljan, rekao: '*Lehvul-hadis* je pjevanje i ono što je beskorisno.'

Među ashabima bilo onih koji su spomenuli ovo tumačenje, bilo je i onih koji su spomenuli drugo tumačenje, a ima i onih koji su spomenuli oba mišljenja, sastavivši ih. El-Gina, tj. Pjevanje, više spada u besposlen govor i mnogo je štetniji nego kazivanje o kraljevima i pripovijedanje događaja vezanih za njih, jer to prestavlja poziv u zinaluk (blud), izvor nifaka (licemjerstva), mreža šejtanova i opijenost razuma, te njegovo odvrćanje od Kur'ana, više nego li ijedan drugi beskoristan govor; zbog veličine naginjanja duše ka tome i njene želje za tim.

Navedeni ajeti obuhvataju pokuđenost zamjene Kur'ana besposlenim govorom, kako bi neznanjem i iz zabave zavodili s Pravog puta, a ako bi im se učio Kur'an

oni bi se okretali od njega, kao da ga nisu ni čuli, i kao da su gluhi, a to je prava teškoća i gluvoća. Ako bi nešto od njega (Kur'ana) i saznali, ismijavali bi se time. Sve ovo zajedno ne može doći osim od nekog ko je u najvećem kufu (nevjerstvu), a ukoliko bi neko od onih koji sviraju ili slušaju muziku imao samo dio od navedenog, takav bi imao onoliko udjela u tome i pokudenosti shodno svom učešću u navedenim stvarima.“⁹

Uzvišeni je rekao: ***I zavodi glasom svojim koga možeš.*** Prenosi se od Mudžahida, rahimehullah, da kaže u tumačenju prethodnog ajeta: „Povuci dole za sobom koga možeš... Glas njegov je pjevanje i beskoristan govor.’

Ibn Kajjim, rahimehullah, je rekao: „Ovo pripisivanje (glasa šejtanu) je pripisivanje koje ukazuje na određenost kao što su riječi ***svoju konjicu i pješadiju***,¹⁰ tako da svaki onaj koji govori o nepokornosti Allahu, ili onaj koji zviždeći čuva stado, frulom, ili udara u def i bubanj biva određen ovom zabranom (haramom), i određen kao šejtanov glas, a svaki onaj koji ide ka nepokornosti Allahu u svom hodu on biva od njegove (šejtanove) pješadije, kao i svaki onaj koji jaše (vozi se) ka grijehu biva od njegove konjice. Ovako su govorili

⁹ Vidjeti: Ibnul-Kajjim, *Iğasetul-lehfan*, 1/258-259.

¹⁰ Iz ajeta: ***I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i pješadiju...*** (el-Isra', 64.)

učenjaci prvih generacija, kako nam to prenosi Ibn Ebi Hatim od Ibn Abbasa, Allah bio s njima dvojicom zadovoljan: 'Njegova pješadija (šejtanova) je svaki pješak koji ide ka nepokornosti Allahu (grijehu).'¹¹

Uzvišeni je rekao: ***Pa zar se ovom govoru iščuđavate, i smijete se, a ne plaćete, gordo dignutih glava (samidun).***

Ikrima, rahimehullah, prenosi od Ibn Abbasa, Allah bio s njima dvojicom zadovoljan, da riječi *es-sumud*¹² u dijalektu plemena Himjer znači pjevanje (*el-gina'*) pa se kaže: „اسمدي لنا - tj. zapjevaj nam.“ Ikrima dodaje: „Kada bi čuli Kur'an počeli bi pjevati, pa je povodom toga spušten ovaj ajet.”

Ibn Kesir, rahimehullah, je rekao: „O riječima Uzvišenog وأنتم سامدون - ***gordo dignutih glava***, Sufjan es-Sevri prenosi od svog oca, a on od Ibn Abbasa da je rekao: „*El-Gina'* (pjevanje) je jemenska riječ, pa se kaže اسمد لنا – *ismid lena* – tj. zapjevaj, a isto to je rekao i Ikrima.”¹³

Prenosi se od Ebu Uthane, radijallahu anhu, a on od Allahova poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: „**Ne prodajte robinje pjevačice, niti ih kupujte,**

¹¹ Vidjeti: *Iğasetul-lehfan*, 1/256.

¹² Koja je prevedena kao 'gordo dignutih glava'. (op. rev.)

¹³ Vidjeti: *Tefsir Ibn Kesir*, 7/468., valorizacija: Sami Selame.

niti učite pjevanju. Nema nikakva dobra u njihovoj kupoprodaji, i njihova zarada je haram (zabranjena) i zbog njih je objavljen sljedeći ajet: *Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu, da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahova puta odvodili.*¹⁴

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Zaista će se u mom ummetu pojaviti ljudi koji će ohalaljivati (dozvoljavati) svilu, alkohol i instrumente.**“¹⁵

Ibn Kajjim, rahimehullah, je rekao: „Ovaj hadis je sahih (vjerodostojan) bilježi ga el-Buhari u svom *Sahihu*, i koristi ga kao dokaz, i spomenuo ga je bez lanca prenosilaca, ali na način koji ukazuje da potvrđuje njegovu vjerodostojnost, i rekao je: 'Poglavlje o onome što je došlo o onima koji ohalaljuju alkohol i zovu ga drugim imenom.'“¹⁶ U ovom hadisu imamo dokaz o zabrani muzičkih instrumenata gledajući sa dva aspekta:

Prvi:

Riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem '**ohalaljuju**' što jasno ukazuje da navedene stvari, od

¹⁴ Hadis je dobrog lanca prenosilaca.

¹⁵ Hadis bilježi el-Buhari, kao dodatak svom *Sahihu* pod br. 5590., a spojenim lancem prenosilaca bilježi ga et-Taberani i el-Bejheki. Vratiti se na djelo *es-Silsiletu es-Sahihah*, od el-Albanija 91.

¹⁶ Vidjeti: *Iqasetul-lehfan*, 1/259.

kojih su i muzički instrumenti, nisu dozvoljene u šerijatu, tako da će ih ovi ljudi ohalaljivati.

Drugi:

Poistovjećivanje muzičkih instrumenata sa stvarima oko kojih su svi složni da su zabranjene, a to je zinaluk (blud) i alkohol, tako da i oni (muzički instrumenti) nisu zabranjeni onda ne bi bili poistovjećeni s tim (zabranjenim) stvarima.¹⁷

Šejhul islam, rahimehullah, je rekao: „Tako da ovaj hadis nosi u sebi dokaz o zabrani muzičkih instrumenata, a to su kod učenjaka jezika sprave koje proizvode muziku, pa ovaj naziv onda obuhvata sve njezine vrste.”¹⁸

Ibn Kajjim, rahimehullah, je rekao: „O ovome se prenosi i od Sehla ibn Sa'da es-Sa'idija, Imrana ibn Husajna, Abdullaha ibn Amra, Abdullaha ibn Abbasa, Ebu Hurejre, Ebu Uname el-Bahilija, Aiše, majke pravovjernih, Alije ibn Ebi Taliba, Enesa ibn Malika, Abdurrahmana ibn Sabita i el-Gazija ibn Rebije.”, a zatim je spomenuo u djelu *Igasetu el-Lehfana* da to aludira na zabranu.¹⁹

¹⁷ Vidjeti: *Es-Silsiletu es-Sahiha*, od el-Albanija 1/140-141, u prenesenom značenju.

¹⁸ Vidjeti: *Medžmu'ul-Fetava*, 11/535.

¹⁹ Vidjeti: *Igasetul-lehfana*, 1/261.

Od Nafi'a, rahimehullah, prenosi se da je rekao: „Ibn Omer je jedne prilike čuo frulu, pa je stavio svoje prste u uši, i skrenuo s tog puta (pravca), a onda mi rekao: 'O Nafija, da li čuješ išta?' Odgovorih: 'Ne!' Pa je izvadio prste iz svojih ušiju, i rekao: 'Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je čuo slično ovome, pa je uradio isto kako sam i ja uradio!'”²⁰

Kazm je mislio da ovaj hadis ne ukazuje na zabranu, jer da je bilo tako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi naredio Ibn Omeru da začepi uši, i Ibn Omer bi isto to naredio Nafiji.

Odgovor na to je: On nije slušao to (muziku), nego samo čuo, a postoji razlika između slušanja nečega i čujenja. Šejhul-islam, rahimehullah, je rekao: „Što se tiče čujenja, kojeg čovjek nenamjerno učini, na takvog se ne odnosi zabrana niti kuđenje po stavu svih učenjaka, stoga se pokuđenost i pohvala vežu za slušanje, a ne čujenje, tako da će onaj koji sluša Kur'an biti nagrađen, a onaj koji ga čuje bez namjere za tim neće imati udjela u nagradi; jer se djela vrednuju prema namjerama, pa tako i ono što je zabranjeno od zabave ako bi je čuo nenamjerno ne bi imao štete od toga.”²¹

²⁰ Hadis je vjerodostojan, i bilježi ga Ebu Davud.

²¹ Vidjeti: *Medžmu'u-Fetava*, 10/173.

Ibn Kudame el-Makdisi, rahimehullah, je rekao: „Slušalac je onaj koji ima namjeru da sluša, a to se nije desilo od Abdullaha ibn Omera, Allah bio s njima dvojicom zadovoljan, naprotiv on je samo čuo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je imao potrebu da zna kada je završeno pjevanje i svirka, jer se bio sklonio s tog puta, začepio uši, i nije htio da se vrati i otčepi uši dok ti zvukovi ne prestanu, pa je to onda bilo dozvoljeno shodno potrebi.”²²

Vjerovatno, slušanje koje spominju ova dva imama je pokuđeno, ali je bilo dozvoljeno radi potrebe koja se je pojavila, kao što ćemo to navesti u govoru imama Malika, rahimehullah.

Govor Imama ummeta:

El-Kasim, rahimehullah, je rekao: „El-Gina' (pjevanje) spada u beskorisne stvari.”

Hasan el-Basri, rahimehullah, je rekao: „Ako bi se na nekoj proslavi našao beskoristan govor (zabranjeno pjevanje), onda se ne smije odazvati na takvu stvar.”²³

Šejhul islam, rahimehullah, je rekao: „Stav sva četiri imama mezheba po pitanju muzičkih instrumenata

²² Vidjeti: *El-Mugni*, 10/173.

²³ Vidjeti: El-Kajrevani, *el-Džamii*, str. 262-263.

je da su zabranjeni. Bilježi se u *Sahihu* od el-Buharije i drugih, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio da će se u njegovom ummetu pojaviti oni koji će ohalaljavati svilu, alkohol i muzičke instrumente, i spomenuo je da će takvi biti pretvoreni u majmune i svinje. Ne prenosi se ni od kog od sljedbenika četiri imama da su se razišli po pitanju muzičkih instrumenata.”²⁴

El-Albani, rahimehullah, je rekao: „Sva četiri imama su složena oko toga da su svi muzički instrumenti zabranjeni.”²⁵

Ibn Kajjim, rahimehullah, je rekao: „Mezheb Ebi Hanife je po ovom pitanju od najstrožijih mezheba, i njegov govor je u ovome od najžešćih govora, njegovi sljedbenici od učenjaka su bili jasni kada kažu da je svako slušanje muzike strogo zabranjeno, kao što je frula, def, čak i udaranje granom (po nečemu). Oni jasno navode da je to grijeh koji za sobom povlači fisk (tj. da neko bude proglašen velikim griješnikom), zbog kojeg se od čovjeka ne prima svjedočenje (u kadiluku). Još dalje su otišli u tome je kada kažu: 'Slušanje muzike je veliki grijeh, a uživanje u tome je kufr (tj. nevjerstvo).' Ovo je njihov govor, i o tome navode hadis, koji nije ispravno da bude

²⁴ Vidjeti: *Medžmua el-Fetava*, 11/576.

²⁵ Vidjeti: *Es-Silsile es-Sahih*a, 1/145.

pripisan Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa su rekli: 'I dužnost svakog koji prođe pored nje (muzike) je da uloži krajnji trud da je ne čuje.'“

Ebu Jusuf je rekao kada je čuo u jednoj kući muziku i pjevanje: „Uđi kod njih bez traženja dozvole, jer je zabranjivanje lošeg i zla stroga obaveza. Da nije dozvoljeno ući kod njih bez izuna (dozvole) ljudi bi bili onemogućeni da sprovedu ovu obavezu.”²⁶

Upitan je imam Malik, rahimehullah, o udaranju u doboš (bubanj) i sviranju frule, te šta ako to čuješ dok prolaziš putem ili na nekom sijelu, pa osjetiš slast u tome?

Rekao je: „Neka ustane odmah sa tog sijela osim ako je došao nekom potrebom, ili nije u stanju da ustane (ode), a što se tiče, puta, neka se vrati ili brzo prođe.”²⁷

Takođe, rahimehullah, je rekao: „To kod nas ne rade osim veliki grijешnici.”²⁸

Ibn Abdulberr, rahimehullah, je rekao: „Od zabranjenog profita oko kojeg postoji koncezus svih učenjaka, te da su to zabranjene stvari, jeste: kamata, profit bludnice, suht (nepravедno zarađen imetak), mito, uzimanje naknade za naricanje i pjevanje (el-gina’), tako isto i za gatanje, tvrdnju da se poznaje nevidljivi svijet ili

²⁶ Vidjeti: *Iğasetul-Lehfān*, 1/425.

²⁷ Vidjeti: *El-Džami’* od el-Kajrevanija, str. 262.

²⁸ Vidjeti: *Tefsirul-Kurtubi*, 14/55.

vijesti sa nebesa, te za frule i sve vrste beskorisnih stvari.”²⁹

Ibn Kajjim pojašnjava stav imama Šafije, rahimehullah, rekao: „Učenjaci i poznavaoци stava imama Šafije jasno su naznačili da je muzika zabranjena, i odbacili (negirali) su govor onih koji njemu pripisuju da je to dozvolio.”³⁰

A učenjak šafijskog mezheba koji je napisao djelo *Kifajetul-ahbar* naveo je da je sviranje i danguba od prezrenih stvari, te da je obaveza onima koji mu prisustvuju da upozore na to i osude ga, a zatim je rekao: „I ne spada s njega obaveza upozoravanja na to, čak ako bi tu bili prisutni i učenjaci zla (oni koji ne rade po znanju i dozvoljavaju zabranjeno), jer oni su ti koji štete šerijatu, ili ako bi bili prisutni zli siromasi (misleći na sufije, zato što oni sebe nazivaju siromasima), jer su oni neznalice i sljedbenici svakog galamdžije, ne nalaze upute u znanju i povode se za svakim povjetarcem koji zapuše.”³¹

Ibn Kajjim, radijallahu anhu, je rekao: „A što se tiče stava imama Ahmeda, njegov sin Abdullah je rekao: 'Upitao sam svog babu o pjevanju pa je odgovorio: 'Pjevanje rađa nifak (licemjerstvo) u srcu, i ja ga ne

²⁹ Vidjeti: *El-Kafi*, 1/444.

³⁰ Vidjeti: *Igasetul-Lehfan*, 1/425.

³¹ Vidjeti: *Kifajetul-ahbar*, 2/128.

volim.' Zatim je spomenuo riječi imama Malika: 'To kod nas ne rade osim veliki grijешnici.'³²

Ibn Kudame, ekspert hanbelijskog mezheba, radijallahu anhu, je rekao: „Razonode (zabave) ima tri vrste:

- Zabranjena, a u to spada svako udaranje u strunu, plesanje, frula, tambura, harfa, gusle i sl. Svaki onaj koji bi ustrajao u njihovom slušanju njegovo svedočenje ne bi bilo više prihvaćeno (u kadiluku)...³³

Takođe je rekao, rahimehullah: „Ako bi (neko) bio pozvan na večeru (slavlje) pri kojem bi bilo zabranjenih stvari, kao što je alkohol i svirka, a on je u stanju to da kritikuje (ili spriječi) odazvat će se i opomenuti na to, jer bi tako spojio dvije obaveze, a ako ne bi bio to u stanju, onda se neće odazvati.”³⁴

Et-Taberi, rahimehullah, je rekao: „Učenjaci svih krajeva su složni oko pokudenosti (prezrenosti) muzike i **njene zabranjenosti** a suprotno tome su rekli samo nekolicina njih, od kojih je Ibrahim ibn Sa'd i Ubejdullah el-'Anberi, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „Čvrsto se drži onog na čemu je većina.“ I

³² Vidjeti: *Igasetul-Lehfan*, 1/227.

³³ Vidjeti: *El-Mugni*, 10/173.

³⁴ Vidjeti: *El-Kafi*, 3/118.

rekao je: „I onaj koji se razide sa džematom (izdvoji se) umrijet će džahilijetskom smrću.“³⁵

Izraz *keraha* (pokuđenost) je korišten kod prvih generacija u značenju harama tj. zabranjene stvari, a zatim je prevagnulo korištenje te riječi za nešto što je prezreno i pokuđeno. Ovaj izraz treba razumjeti kao zabranu zbog riječi: „**nijene zabranjenosti**“, a nijedna stvar nije zabranjena osim da bude haram, kao i radi spomenuta dva hadisa u kojima je prisutan stroga pokuda takvog djela. El-Kurtubi, rahimehullah, je prenio ovu predaju nakon čega je rekao: „Rekao je Ebul-Feredž i el-Kafal, od naših učenjaka (tj. malikija): 'Svjedočenje pjevača i plesača neće biti prihvaćeno.' Kažem: Pa ako se uzme u obzir da ova stvar nije dozvoljena, onda ni uzimanje naknade za to djelo nije dozvoljeno.“³⁶

Šejh el-Fevzan, Allah ga sačuvao, je rekao: „Ono što je dozvolio Ibrahim ibn Sa'd i Ubejdullah el-Anberi od pjevanja nije kao pjevanje koju danas poznajemo. (...) Daleko od toga da ova dvojica dozvole ove pjesme koje predstavljaju vrhunac dekadencije i pokvarenosti.“³⁷

³⁵ Vidjeti: *Tefsirut-Kurtubi*, 14/56.

³⁶ Vidjeti: *Tefsirut-Kurtubi*, 14/56.

³⁷ Vidjeti: Salih el-Fevzan, *el-I'lam bi nakdi kitabil-Halal vel-haram*, 58. Potpun tekst šejha Fevzana je: „Ono što je dozvolio Ibrahim ibn Sa'd i Ubejdullah el-Anberi od pjevanja nije kao pjevanje koju danas poznajemo, koje pokreće duše, koja budi i raspaljuje čežnju i

Ibn Tejmije, rahimehullah, je rekao: „Nije dozvoljeno proizvoditi muzičke instrumente.“³⁸

Takodjer je, rahimehullah, rekao: „Sprave za razonodu (svirku), poput tambure, dozvoljeno je uništiti (bez dozvole vlasnika) što je stav većine učenjaka, to je mezheb malika i poznatije od dvije predaje Ahmeda.“³⁹

Takođe je rekao: „Spomenuo je Ibnul-Munzir ujedinjenost učenjaka oko zabrane iznajmljivanja muzičkih istrumenata i nekog ko nariče (za mrtvima), pa je rekao: „Složni su svi oni od kojih smo uzimali znanje (učili) od učenjaka oko nedozvoljenosti naricanja i pjevanja, prezirao (smatrao nedozvoljenim) je to eš-Ša'bi, en-Neha'i, Malik, a Ebu Sevr i en-Nu'man (Ebu Hanife, rahimehullah) su rekli: 'Nije dozvoljeno iznajmljivanje nečega vezanog za pjevanje i naricanje, i to je ono što mi kažemo po tom pitanju (tj. naš stav).“

Takođe je rekao: „Svirka je opijum za dušu, više naudi duši nego li joj naudi napitak iz čaša (alkohol).“⁴⁰

zaljubljenost, opisujući obraze, oči, usne. Zatim, pjevačica sadne ispred mikrofona i pjeva nježnim glasom koji budi ljubav i izmamљуje uzdahe. Daleko od toga da ova dvojica dozvole ove pjesme koje predstavljaju vrhunac dekadencije i pokvarenosti.“

³⁸ Vidjeti: *Medžmu'ul-Fetava*, 22/140.

³⁹ Vidjeti: *Medžmu'ul-fetava*, 28/113.

⁴⁰ Vidjeti: *Medžmu'ul-fetava*, 10/417.

Bilježi Ibn Ebi Šejbe, rahimehullah: „Neki čovjek je slomio tamburu drugom čovjeku, pa ga je ovaj tužio kod Šurejha, ali mu on nije presudio oštetu za nju.” (tj. nije obaveza nadoknaditi njenu vrijednost jer je ona zabranjena i zato nema vrijednosti).⁴¹

El- Begavi, rahimehullah, je dao fetvu, da je zabranjeno prodavati sve vrste muzičkih instrumenata poput tanbure, frule i drugih, a zatim je rekao: „Pa ako bi promijenio oblik i stanje (funkciju) muzičkog instrumenta, onda bi bilo dozvoljeno prodavati njegov materijal i osnovu (od kog je napravljen) bez obzira radilo se o srebru, metalu, drvetu ili nečem drugom.”⁴²

Ono što se izuzima (s dokazom) iz navedenog propisa:

Ono što se izuzima iz ovog propisa (zabrane) jeste def (onaj koji ne sadrži na sebi zvona), i to striktno za vrijeme praznika, vjenčanja (posebno za žene), i na to ukazuju vjerodostojni dokazi. Šejhul-islam, rahimehullah, je rekao: „Međutim, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio je ženama kao olakšicu neke od razonoda prilikom svadbi i sl. Kao što im je dozvolio da

⁴¹ Vidjeti: *el-Musannef*, 5/395.

⁴² Vidjeti: *Šerh es-Sunne*, 8/28.

prilikom svadbi i veselja udaraju u def, a što se tiče muškaraca u njihovo vrijeme niko od njih nije udarao u def, niti je pljeskao rukama. Napotiv, od njega se prenosi vjerodostojnim lancem prenosilaca da je rekao: **'Pljeskanje dlanovima je za žene, a donošenje tesbiha (izgovaranje riječi – subhanallah) je za muškarce.'**, i prokleo je one žene koje se poistovjećuju s muškarcima, i one muškarce koji se poistovjećuju sa ženama. Pa kada znamo da je pjevanje i udaranje u def od osobina žena, prethodnici (dobre generacije) su one muškarce koji bi to činili nazivali dvospolnicima, i one muškarce koji bi pjevali (pjevače) nazivali bi dvospolnicima.“, a koliko li ih je u sadašnjem vremenu: „i to je ono što je bilo poznato od njihova govora. Ovome se može pridodati hadis kojeg prenosi Aiša, radijallahu 'anha, kada je kod nje ušao njen otac za bajram, a kod nje su bile prisutne dvije malodobne robinje koje su pjevale pjesme koje su nekada pjevali ensarije na dan Bu'asa⁴³ (i nadati se je da svako razuman zna o čemu se pjeva u ratnim pjesmama), pa je Ebu Bekr, radijallahu 'anhu, rekao: 'Zar šejtanska muzika⁴⁴ u kući Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?', a

⁴³ En-Nevevi kaže: „Dan Bu'asa je dan iz vremena džahilijeta kada su ratovala dva plemena Evs i Hazredž, i kada je pobijedilo pleme Evs.“ Vidjeti: *Šerhu Sahihi Muslim*, 6/182.

⁴⁴ Sintagma 'frula' se upotrebljava za označavanje glasa kojim se melodično nešto pjeva, kao i na

Allahov Poslanik, je bio zaokrenut od njih dvije licem prema zidu,⁴⁵ pa reče: **'O Ebu Bekre, pusti ih, zaista svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik pripadnika islama.'**⁴⁶

U ovom hadisu imamo potvrdu da ovo nije bilo od običaja kod Poslanika i njegovih ashaba, niti su se okupljali oko takvih stvari, i zato ga je es-Siddik (Ebu Bekr) i nazvao šejtanskom muzikom, a vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je šutnjom odobrio taj naziv i nije ga negirao, a zatim je rekao: „**Pusti ih, zaista svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik.**“ Pa je s ovim riječima ukazao na to da je razlog dozvole ovog postupka njegovo vrijeme, tj. praznik, a to aludira na zabranu ovog djela u svim vremenskim periodima koje nisu praznici i vjenčanja, radi onog što se navodi u drugim hadisima.

Šejh el-Albani, rahimehullah, je podrobno objasnio ove stvari u svom dragocjenom djelu *Et-Tahrim alati et-Tarb.*

⁴⁵ Neki učenjaci navode da Ebu Bekr, radijallahu anhu, nije nikada nekoga kritikovao ili grdio u prisustvu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali je ove prilike mislio da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije obraćao pažnju šta se dešava, a Allah najbolje zna.

⁴⁶ Vidjeti: *Medžmu'ul-fetava*, 11/ 565.

Kao što možemo primijetiti, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je šutnjom odobrio postupak dviju robinja za vrijeme praznika, kao što se to navodi u sljedećem hadisu (predaji): „**Da bi vidjeli mnogobošci da i mi u vjeri imamo razonodu.**“

A u hadisu o dvjema robinjama nije dokaz da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, slušao to pjevanje, a naredba i zabrana se odnose na slušanje, a ne na ono što se nehotice čuje, isto kao što je vezano i za pogled, tako da se zabrana odnosi na pogled s namjerom, a ne na ono što se desi bez volje onog koji pogleda. Imam Ebu Ubejd je def definisao riječima: „**To je ono u šta udaraju žene.**“⁴⁷

Izuzimanje bubnja (doboša)?

Neki izuzimaju takođe (iz propisa zabrane) bubanj (doboš) u vrijeme rata (bitke), dok neki savremenjaci (od učenjaka) tome pridodaju vojnu muziku (npr. himnu), a u navedenim stvarima nema nikakve sličnosti i podudaranja (s defom), radi sljedećih stvari:

⁴⁷ Vidjeti: *Garibul-Hadis*, 3/64.

Prva:

To je izuzimanje iz zabrane koja je navedena u hadisu bez ikakvog dokaza za to, osim pukog mišljenja i dokazivanja istihsanom, tj. kao da je to lijepa stvar u vjeri, a to je pogrešno.

Drugo:

Muslimanima u vrijeme rata je poželjno i neophodno da se srcima okrenu svome Gospodaru, shodno riječima Uzvišenog: ***Pitaju te o plijenu. Reci: „Plijen pripada Allahu i Poslaniku.“ Zato se Allaha bojte i izgladite međusobne razmirice.*** (El-Enfal, 1.), a slušanje muzike narušava njihove međusobne odnose, i odvraća ih od spominjanja Njihovog Gospodara.

Treće:

Korištenje muzike je od običaja nevjernika, i stoga nam nije dozvoljeno da ih oponašamo, a naročito u onim stvarima koje nam je Allah Uzvišeni zabranio uopštenom zabranom, kao što je slučaj sa muzikom.⁴⁸ **„Nije niti jedan narod zalutao nakon upute, a da ih nije snašlo međusobno raspravljanje.“**⁴⁹

⁴⁸ Vidjeti: *Es-Sahih*a, 1/145.

⁴⁹ Hadis je vjerodostojan, i bilježe ga Tirmizi, Ibn Madže, Ahmed, Hakim, Taberani i drugi.

Neki koriste kao dokaz za dozvolu muzike slučaj kada su se Habešije igrale u mesdžidu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!

El-Buhari je u svom *Sahihu* poglavlju u kojem se nalazi spomenuti hadis dao naziv „**Poglavlje o vježbanju (igranju) kopljima i štitovima za bajram (praznik)**“.

En-Nevevi, rahimehullah, je rekao: „U njemu vidimo dozvolu igranja oružjem i drugim stvarim koje služe za ratovanje u mesdžidima, a tome se dodaju i stvari koje su karakteristične za džihad.“⁵⁰, ali kao što kaže hafiz Ibn Hadžer, rahimehullah: „Onaj koji priča o onome što nije od njegove struke (specijalizacije) na kraju dođe sa ovako čudnim izjavama.“⁵¹

Neki koriste kao dokaz za dozvolu muzike hadis o dvije robinje, a već smo naveli govor o tome, s tim da ćemo još dodati govor Ibnul-Kajjima, rahimehullah, radi njegove dragocjenosti: „Još čudnije od ovoga je vaše dokazivanje dozvoljenosti slušanja onoga što smo prethodno naveli pjevanjem dvije male djevojčice (robinje) koje još nisu bile u godinama puberteta, u prisustvu mlade žene, na dan praznika (bajrama) i radosti, recitirajući arapske stihove koji govore o hrabrosti i ratovima, uzoritom ponašanju i osobinama. Gdje je to od

⁵⁰ Vidjeti: *Šerhu Sahihi Muslim*, 6/184.

⁵¹ Tj. sa dozvolom doboša i ratne muzike. (op. rev.)

ovog danas? A najčudnije je to što je upravo ovaj hadis najjači dokaz protiv njih, jer je uvaženi es-Siddik, radijallahu anhu, nazvao to pjevanje šejtanskom muzikom, na što mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrdno prešutio taj naziv, a dopustio to (pjevanje) kao olakšicu dvjema malodobnim robinjama u čijem pjevanju nije bilo štetnih stvari. Zar ovo dokazuje dozvolu onome što danas rade i čemu uče od slušanja pjesama koje u sebi sadrži ono što je svima poznato (od zabranjenih stvari)?! Pa neka je slavljen Allah, kako li su samo zalutali umovi i ova shvatanja.”⁵²

Ibnul-Dževzi, rahimehullah, je rekao: „Aiša, radijallahu ‘anha, je u to vrijeme bila još mlada, a od nje se nakon što je postala punoljetna i sazrela ne prenosi ništa drugo do kuđenje pjevanja. Sin njenog brata el-Kasim ibn Muhamed je kritikovao pjevanje i zabranjivao njegovo slušanje, a znanje koje je stekao uzimao je baš od nje.“⁵³

Hafiz Ibn Hadžer, rahimehullah, je rekao: „Skupina sufija koristila je hadis iz ovog poglavlja, (tj. hadis o dvjema robinjama), kao dokaz za dozvoljenost pjevanja, te njeno slušanje uz instrumente ili bez instrumenata, a dovoljno je kao odgovor na to ono što

⁵² Vidjeti: *Medaridžus-Salikin*, 1/493.

⁵³ Vidjeti: *Telbisu Iblis*, 229.

dolazi u hadisu sljedećeg poglavlja u kojem Aiša, radijallahu ‘anha, kaže: 'Nisu bile od pjevačica.⁵⁴', tako da je odagnala od njih dvije indirektno ono što je potvrdila direktnim izrazom (tj. da nisu bile pjevačice)... pa se treba ograničiti na ono što se prenosi u tekstu u njegovom obliku (stanju u kojem je naveden), jer je došao s nečim što je u suprotnosti osnovi (tj. zabrani muzike), a Allah najbolje zna.”⁵⁵

- Neki se čak pozivaju na neke od ashaba i tabi'ina da u slušanju muzike nisu vidjeli nikakvu prepreku (zabranu). Šejh el-Fevzan, Allah ga sačuvao, je rekao: „Tražimo od takvih da nam donesu jasne predaje od tih ashaba i tabi'ina, i da potvrde ono što prizivaju na njih.“, a zatim je rekao: „Imam Muslim u predgovoru svog *Sahiha* navodi od Abdullaha ibnul-Mubareka da je rekao: **'Lanac prenosilaca je od vjere, i da nema toga rekao bi (u vjeri) ko šta želi.'**“

- Neki kažu da svi hadisi koji se prenose o zabrani muzike imaju neku od mahana, i nema niti jednog od njih, a da nije neko od učenjaka hadisa rekao nešto što ih (te hadise) čini krnjavim.

Ibn Baz, rahimehullah, je rekao: „Hadisi koji govore o zabrani muzike nisu izloženi kritikama kao što to navode,

⁵⁴ Tj. osobe kojima je posao pjevanje. (op. rev.)

⁵⁵ Vidjeti: *Fethul-Bari*, 2/442-443.

naprotiv, od njih ima hadisa koji su u Buharijinom *Sahihu*, koji je najvjerodostojnija knjiga nakon Allahove knjige (Kurana), kao što od njih ima *hasen* – dobrih hadisa, a ima ih i slabih lanaca prenosilaca. Međutim gledano na sveukupne predaje, njihovu mnogobrojnost i raznovrsnost njihovih prenosilaca možemo tvrditi da su jasni dokazi i nepobitne činjenice o zabrani muzike i sl. rasonoda i zabava.”

Učenjaci su složni oko vjerodostojnosti hadisa koji govore o zabrani muzike i svirke, osim Ebu Hamida el-Gazalija, s tim da el-Gazali nije bio od učenjaka hadiskih nauka, a takođe ni Ibn Hazm.

- Šejh el-Albani, rahimehullah, objelodanio je i pojasnio grešku koju je on (Ibn Hazm) napravio i stručno je obradio. Ibn Hazm je sam rekao da ako bi neki od hadisa (o muzici) bio vjerodostojan i on bi onda uzeo taj propis i to bi bio njegov stav. Međutim u današnjem vremenu imamo one kojima je vrlo dobro poznata vjerodostojnost ovih predaja, zbog mnoštva knjiga koje govore o tome, i zato što se prenosi mutevatir (kategorički vjerodostojnim) putem od njih da smatraju vjerodostojnim ove hadise, ali se oni okreću od njih, tako da su oni mnogo gori nego Ibn Hazm i ne mogu se poistovjetiti s njim. Štaviše, nisu uopšte stručni i ne može se (u znanju) vratiti (pozivati) na njih.

- Neki smatraju i govore da su muziku učenjaci zabranili iz razloga što se za nju veže sijeljenje gdje se pije alkohol i zabranjeno zanoćavanje! Eš-Ševkani, rahimehullah, je rekao: „Odgovor na to jeste da spajanje jedno s drugim ne dokazuje da se zabrana odnosi samo onda kada su skupa, inače bi i blud koji je jasno spomenut u hadisima bio zabranjen samo onda kada bi se s njim spojilo pijenje alkohola i korištenje muzike, pa s toga je ono što proizlazi iz ovog zaključka neispravno koncezansom učenjaka, a samim tim i ono što je aludiralo na ovako pogrešan zaključak, a da nije tako onda bi bilo obavezno na takav način shvatiti i sljedeći ajet gdje Uzvišeni kaže: ***Jer on u Allaha Velikog nije vjerovao, i da se nahrani nevoljnika – nije podsticao.***„, tj. onda ne bi bilo zabranjeno nevjerovanje u Allaha osim onda kada je uz njega došlo nepodsticanje da se siromah nahrani. A ako bi neko rekao: 'Zabrana koja se odnosi na slične stvari došla je u nekim drugim dokazima!', odgovor na to je: 'Pa i zabranu muzičkih instrumenata smo saznali iz drugih dokaza također.'“⁵⁶

- Neki navode kako *lehvul-hadis* koji se spominje u ajetu nije pjevanje, a već smo naveli odgovor na to. El-Kurtubi, rahimehullah, je rekao: „To (tj. govor da se to odnosi na pjevanje) je najjače što je spomenuto o ovom

⁵⁶ Vidjeti: *Nejlul-Evtar*, 8/107.

ajetu, i Ibn Mesud se zakleo Allahom, osim kojeg drugog Boga nema, tri puta na to (tj. da je to pjevanje).⁵⁷ Zatim je spomenuo ko je sve od imama rekao takav isti govor, i naveo je druge govore (mišljenja) o tome a zatim kazao: „Prvi govor, koji je naveden u poglavlju o ovome (muzici) je najpreči (najispravniji) shodno vjerodostojnom hadisu, govoru ashaba i tabi'ina o tome.”⁵⁸

Ibn Kajjim, rahimehullah, nakon što je spomenuo ovaj tefsir rekao je: „El-Hakim Ebu Abdullah je u svom djelu *El-Mustedrek* u poglavlju o tefsiru rekao: 'Neka onaj koji traži znanje zna da su Buharija i Muslim na tefsir nekog od ashaba koji su svjedočili spuštanje Objave smatrali kao da je od Poslanika.', a na drugom mjestu u knjizi je rekao: 'To kod nas ima propis kao da je od Poslanika.' Ovo navodimo iako oko toga ima polemike, ali ipak je preče da bude prihvaćeno nego govor nekog koji je došao nakon njih (ashaba), jer su ashabi najupoznatiji s onim što je Allah Uzvišeni htio da kaže u Svojoj knjizi, njima je spuštan Kur'an, oni su bili prvi na koje se je odnosio, svjedočili su njegovom (Kur'anskom) tumačenju od strane Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, teoretski i praktično, i oni su bili od najrječitijih izvornih

⁵⁷ Vidjeti: *Tefsirul-Kurtubi*, 14/52.

⁵⁸ Vidjeti: *Tefsirul-Kurtubi*, 14/53.

Arapa, tako da se njihovo tumačenje ne ostavlja sve dok ima ikakve osnove.”⁵⁹

- Neki govore da je muzika (pjevanje) pokornost ako se njom želi postići jačanje u pokornosti Allahu! Ibn Kajjim, rahimehullah, je rekao: „O čuda velikog, koji li se to iman, svjetlo, oštroumnost, uputa i spoznaja postiže slušanjem otpjevanih stihova, i pretpostavki (izmišljotina) od kojih su većina izrečene o nečemu što je zabranjeno, ono što Allah i Njegov Poslanik mrže, i za što bi slijedila kazna? (...) Pa kako da neko ko ima i imalo upute i živog srca da se približava Allahu, da mu se povećava iman i bliskost sa Allahom, te da bude od odabranih i odlikovanih robova tako što će se naslađivati onim što Njega srdi i što On prezire, a Allah mrzi i pjevača i onoga ko ga sluša?”⁶⁰

Šejhul-islam Ibn Tejmijje opisuje stanje onoga ko je navikao na slušanje pjesama rekavši: „Zato nalaziš da onaj ko je navikao na pjevanje i time se napojio ne čezne za slušanjem Kur’ana, niti se raduje Kur’anu, niti nalazi u slušanju ajeta ono što nalazi u slušanju stihova. Štaviše, kada čuju Kur’an, slušaju ga nemarnih srca, dok njihovi

⁵⁹ Vidjeti: *Igasetu el-Lehfan*, 1/240.

⁶⁰ Vidjeti: *Medaridžus-Salikin*, 11/557.

jezici beskoristan govor pričaju, a kada čuju zviždanje i pljeskanje stišaju se glasovi, smire udovi i skruše srca.“⁶¹

- Neki tvrde kako muzika i muzički instrumenti raznježuju srce i emocije, te hrane nježnost, a to nije tačno, naprotiv, oni utiču na strasti i nagone, a da je istina to što govore i da je tako onda bi srca muzičara bila najnježnija srca i imali bi najljepše ponašanje, ali kao što znamo većina njih je zastranjena i lošeg ponašanja.

Zaključak

Nadamo se da je iz ovog sažetog izlaganja postalo jasno, onima koji su nepristrasni, da govor koji dozvoljava muziku nije relevantan i da je odbačen (neprihvatljiv), te da u osnovi po ovom pitanju nema dva govora (miljenja i stava), tako da je obaveza posavjetovati na najljepši način, zatim postepeno ukoriti onog koji sluša muziku, i nemoj da te zavede popularnost nekog čovjeka, te to što živimo u vremenu u kojem su oni koji se drže vjere postali pojedinci i čudaci (u očima ljudi). Znaj da onaj koji govori da je muzika i muzički instrumenti dozvoljena stvar time potpomaže strasti ljudi, te kao da običan narod daje fetvu (islamski propis), a on samo potpisuje! Oni, ako im dođe neko pitanje, prvo pogledaju

⁶¹ Vidjeti: *Medžmu'ul-fetava*, 11/557.

govor učenjaka o toj stvari, a zatim traže i uzmu onaj najlakši govor, kao puko mišljenje, a zatim traže dokaze koji bi to poduprijeli. Štaviše, uzimaju čak i šubhe (tj. sumnje) i sporne stvari (kao dokaz), a oni se u stvarnosti samo vrte između nečeg što je strmoglavljeno, rogom ubodeno ili od zvijeri načeto (tj. kao da se vrte u krug između stvari koje su i onako zabranjene)!

Pa koliko li je samo stvari koje su ovakvi i slični njima propisali ljudima u ime islamskog šerijata, a islam je čist od tih stvari. Zato brate o islamu, gledaj da ga učis iz Knjige Gospodara svoga i Sunneta poslanika, i ne kaži: „Rekao je taj i taj.“, jer se istina ne veže za ljude, nego spoznaj istinu pa ćeš spoznati i njene ljude!

Nadamo se da je ovo bilo dovoljno onome koji odbacuje strast i pokorava se Gospodaru svome, i nadati se je da ono što smo naveli zadovolji prsa onih koji vjeruju, i odagna vesvese (sumnje i spletke) onih koji spletkare, te razotkrije svakog onog koji se okreće od upute, koji slijedi samo olakšice u vjeri i misli da je uspio doći s nečim sa čim nisu prvi uspjeli doći, pa govori o Allahu bez znanja, pokušavajući izaći iz velikog grijeha i razvrata te tako zapada u novotariju, ne dao Allah u tome bereketa, a bolje mu je bilo da se drži puta vjernika.

A Allah najbolje zna, i neka je salavat, selam i bereket na Njegova poslanika, koji je pojasnio put

vjernika, te na njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih slijede u dobru do Sudnjega dana.

Ovo je sažeto iz djela *ed-Darbu bin-neva limen ebahal-me'azife vel-heva* od šejha Sadud-Dina ibn Muhammeda el-Kubija, a onome koji želi saznati više može se vratiti na knjigu *El-I'lam bi nakdi kitab el-Halal ve el-Haram* uvaženog šejha Salih ibn Fevzana el-Fevzana, i knjigu *es-Sema'* šejhul-islama Ibn Kajjima, te knjigu *Tahrim alat et-Tarb*, šejha Muhammeda Nasirud-Dina el-Albanija, rahimehullah.

Islam: Pitanje i odgovor.

Šejh Muhammed Salih el- Munedžid.